

Τέχνες & γράμματα ΒΙΒΛΙΟ

Είμαστε όλοι παιδιά της ίδιας μητέρας

Ένα ώριμο, απολαυστικό μυθιστόρημα «χαρακτήρων» στην Αθήνα των '90s

ΝΙΚΟΛΑΣ ΣΕΒΑΣΤΑΚΗΣ
Καταγωγή ή Οι ιστορίες των άλλων
εκδ. Πατάκη, 2023, σελ. 384

Του **ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗ**

Οχι ένα «μυθιστόρημα ιδεών» που αφουγκράζεται κάποιο ιστορικό απόπκο και μιλάει μαζί του, αλλά ένα ζωντανό, ελκυστικό και γεμάτο απρόοπτα και ανατροπές μυθιστόρημα χαρακτήρων, ή αλλιώς ένα πολιτικό θρίλερ, η «Καταγωγή» του Νικόλα Σεβαστάκη είναι σαφώς το καλύτερο βιβλίο του, το πιο ώριμο και το πιο απολαυστικό: το πιο χορταστικό στην ανάγνωσή του. Μυθιστόρημα «χαρακτήρων», καθώς ο κεντρικός ήρωας δεν είναι εντέλει μόνον ένας, ο νεαρός φιλόλογος Αρνης Χειμωνίτης που φιλοδοξεί να γίνει συγγραφέας, αλλά τουλάχιστον άλλα δύο πρόσωπα, που θα σπκώσουν το (μεγάλο) βάρος της ιστορίας στα πιο κρίσιμα σημεία του βιβλίου.

Βρισκόμαστε στο 1995, μια «μεταχιμακή» εποχή που, όπως έχει πει άλλου ο συγγραφέας, ήθελε να αφήσει πίσω της τα τραύματα του παρελθόντος και να κοι-

τάξει προς το μέλλον, μάλλον με αφέλεια βέβαια, καθώς τα παρεπόμενα των συγκρούσεων που είχαν προηγηθεί θα τροφοδοτούσαν ρίξεις και συγκρούσεις για πολλά χρόνια μετά. Ο Αρνης θα σχετιστεί με δύο άνδρες, δύο πολύ ενδιαφέρουσες φιγούρες της Αθήνας, θα γοπευτεί από αυτούς –κυρίως από τον έναν– και θα αρχίσει να βυθίζεται στον μαύρο λαβύρινθο της καταγωγής του.

Δεύτερη πρωταγωνίστρια του βιβλίου είναι η μητέρα του, η Δέσποινα, που εργάζεται από το σπίτι της σαν διορθώτρια βιβλίων. Είναι μάλιστα παθιασμένη με τη δουλειά της: δεν αφήνει να της ξεφύγει κανένα λάθος, πολεμά με τους εγωπαθείς συγγραφείς για να απαλειφθεί και ο παραμικρός σολοικισμός, ζει και αναπνέει για να «διορθώσει» τον κόσμο. Όπως θα αποδειχθεί, ο φέρελπς συγγραφέας δεν ξέρει σχεδόν τίποτε για το παρελθόν της μητέρας του, δεν υποψιάζεται καν τη δράση της στη διάρκεια της δικτατορίας.

Τρίτος κεντρικός ήρωας είναι ο Οδυσσέας Αγαθάγγελος, ένας άνδρας πάνω από τα ανθρώπινα

Η ιστορία του Νικόλα Σεβαστάκη τοποθετείται χρονικά στο 1995, μια «μεταχιμακή» εποχή που ήθελε να αφήσει πίσω τα τραύματα του παρελθόντος και να κοιτάξει προς το μέλλον. Με την ιστορία δεν ξεμπερδεύεις τόσο εύκολα, όμως,

Ένα χορταστικό μυθιστόρημα που, μεταξύ άλλων, έχει να κάνει με τη μνήμη, τους κρυμμένους εαυτούς, τον ηρωισμό.

μέτρα, γαργαντοειδής, με διαρκώς αναψοκοκκινισμένο πρόσωπο, με μεγάλες ιδέες, με πολλές και σε ποικίλα πεδία γνώσεις, έτοιμος να πθασεί και να καταβάλει ρητορικά οποιονδήποτε βάλει στο μάτι – ένας ήρωας ήδη «μεγάλος» από την πρώτη στιγμή που παρουσιάζεται στο βιβλίο, μα που θα μεγαλώνει όλο και περισσότερο κεφάλαιο το κεφάλαιο,

λαμβάνοντας απρόβλεπτες (ηθικές) διαστάσεις. Θεωρούμε την απεικόνιση αυτή του μεφιστοφελικού Αγαθάγγελου, και την εξέλιξη του, πολύ βασική για τη σύγχρονη ελληνική πεζογραφία.

Αποκαλύψεις

Καθώς οι ανατροπές τις οποίες υπαινιχθήκαμε, και οι γνώσεις για συμβάντα του παρελθόντος που αποκάλυπτονται κάθε φορά, είναι κομβικά στοιχεία της αναγνωστικής πρόσληψης, δεν θα επικταθούμε σε συγκεκριμένα στοιχεία της σύνθεσης – αν και εντελώς εκθαμβωτικής και διαγυσιπλοκής. Θα πούμε μόνο ότι, πέραν του μυθιστορηματικού παρόντος, δηλαδή της Αθήνας στα μέσα της δεκαετίας του '90, που αποτυπώνεται με ακρίβεια και

ζωντάνια, και με ένα πλήθος αναφορών σε τοπωνύμια, καταστάματα κ.ο.κ., αλλά και σε βιβλία, σκηνοθέτες, και μουσικούς και συγκροτήματα της εποχής (το βιβλίο κουβαλά ένα ολόκληρο σάουντρακ), θα γυρίσουμε πίσω, στα χρόνια της δικτατορίας – μια επώδυνη, σκληρή, σχεδόν αναπόφευκτη στις διαστάσεις της κατάβαση–, ενώ θα ταξιδέψουμε και στη σχετικά ανέμελη Ιταλία της ίδιας περιόδου, από τη μία, αλλά και στο ιστορικό Μπραζιλίαν, από την άλλη, το λογοτεχνικό καφενείο στα Χαυτεία, του Χατζιδάκι και του Γκάτσου.

Το γράψιμο του Σεβαστάκη είναι κρυστάλλινο, η γλώσσα τέτοια που κρατάει διαρκώς μέσα της, και μέσα στην ιστορία, τον αναγνώστη, οι παρατηρήσεις

Η «Καταγωγή» αφήνει στον αναγνώστη μια έντονη, εξαιρετικά σύνθετη και πλούσια επίγευση.

του για τη συμπεριφορά ή την εικόνα των πρώων έξοχες, ενώ όλη η έκδοση, που δεν μπορεί να κρύψει την εις βάθος γνώση του συγγραφέα για μία μακρά και ζοφερή περίοδο της ελληνικής ιστορίας και του πανθέου των πρώων της, είναι προσεγγισμένη στην παραμικρή της λεπτομέρεια. Μάλιστα, από το βιβλίο –υπόδειγμα οικονομίας λόγου– δεν λείπουν και κάποιες άμεσες «συμβουλές» δημιουργικής γραφής, που μας άρεσαν πολύ.

Είπαμε ότι έχουμε να κάνουμε με ένα χορταστικό μυθιστόρημα. Ένα μυθιστόρημα που, μεταξύ άλλων, έχει να κάνει με τη μνήμη, τις πληγές του παρελθόντος, τους κρυμμένους εαυτούς, και τον ηρωισμό. Κλείνουμε με την έντονη – και εξαιρετικά σύνθετη, και πλούσια – επίγευση που μας αφήνει. Και με τις σκέψεις που κάνουμε, αφήνοντας το βιβλίο, για τη δική μας καταγωγή. Που είναι αρκετά παρόμοια με αυτήν του κεντρικού ήρωα. Γιατί είμαστε όλοι παιδιά της ίδιας μητέρας. Δεν μπορούμε να ξεφύγουμε από αυτήν, και ούτε πρέπει. Πρέπει να τη διαδοχούμε και να την κατανοήσουμε.